

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота
магістра
(освітній ступінь)

на тему «Педагогічна підтримка процесу формування основ здоров'язбережувальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ДО-2 м
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
(шифр і назва спеціальності)

Тороні Христина Володимирівна
(прізвище та ініціали студента)

Керівник к.психол.н., доц., Іванова В.В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент к.пед.н., доц., Миськова Н.М.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1. Еколого-валеологічна освіта як основа формування здоров'язберігаючої компетенції	9
1.2. Компетентнісний підхід в дошкільній освіті: проблеми та перспективи	20
1.3. Парадигма педагогічної підтримки в теорії і практиці дошкільної освіти	26
Розділ 2. ДОСЛІДНО-ПОШУКОВА РОБОТА ПО ФОРМУВАННЮ ОСНОВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	46
2.1. Цілі, завдання і зміст дослідно-пошукової роботи	46
2.2. Реалізація педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку	61
2.3. Аналіз і оцінка результатів апробації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції в системі дошкільної освіти	73
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

В сучасних умовах здоров'я людини неможливо розглядати окремо від навколишнього середовища. Екологічні проблеми, викликані активною споживчою діяльністю населення, істотно позначаються на якості її здоров'я. Збереження і зміцнення здоров'я підрастаючого покоління одне з пріоритетних завдань сучасної освіти. Цілою низкою законодавчих і нормативних актів воно зведено в ранг не тільки державного, а й міжнародного (Загальна декларація прав людини, Декларація прав дитини, Конвенція про права дитини, закон «Про освіту», Концепція дошкільного виховання, та ін.).

Рішення даного завдання спонукає педагогів до пошуку ефективних способів організації процесу здоров'язбереження дітей. Дошкільна освіта як найперший освітній щабель несе особливу відповідальність за виховання валеологічно і екологічно грамотної людини. Саме в цей період закладаються основи гармонійних взаємин людини з самою собою, природою [15].

Актуальність проблеми дослідження виходить з потреби суспільства у вихованні здорової, фізично розвиненої дитини, для якої характерне відповідальне ставлення до соціально-природного середовища, власного здоров'я та здоров'я оточуючих людей.

На сучасному етапі розвитку держава потребує активних, діяльних, здорових членів суспільства, здатних практично реалізувати наявні у них знання, вибирати, оцінювати, конструювати види діяльності, що відповідають їхнім потребам. Завдання по формуванню у дітей здоров'я визначені в державних вимогах до структури основної загальноосвітньої програми дошкільної освіти, вони реалізуються в освітніх областях «Фізична культура», «Здоров'я» і «Безпека» і спрямовані на формування фізично розвиненої дитини, що володіє основними культурно-гігієнічними навичками. Однак ці завдання не в повній мірі реалізуються в дошкільних освітніх організаціях.

Вагомий внесок у вивчення проблеми формування здорового способу

життя у дошкільнят внесли сучасні дослідники (Н.Андрєєва, В.Деркунська, Л.Касьянова, Л.Пономарьова, З.Тюмасева, Г.Хакімова та ін.). Однак на сьогоднішній день залишаються не вивченими можливості використання парадигми педагогічної підтримки в процесі еколого-валеологічної освіти, особливо, в питаннях формування основ здоров'язберігаючої компетенції особистості. Крім цього в педагогічній науці як і раніше залишаються дискусійними і недостатньо висвітленими питання формування здоров'язберігаючої компетенції у дітей дошкільного віку.

Постає необхідність розробки методичного забезпечення для дитячих садків, який розкриває питання організації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку. У програмах дошкільних освітніх організацій незважаючи на те, що поставлені завдання збереження і зміцнення здоров'я дошкільнят, не враховуються можливості педагогічної підтримки, не розкриваються форми і методи її реалізації в освітньому процесі.

Виділені протиріччя дозволили сформулювати проблему дослідження, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні та перевірці ефективності реалізації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Значущість проблеми, виявлені суперечності визначили вибір **теми дослідження**: «Педагогічна підтримка процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та апробувати ефективність педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – процес організації педагогічної підтримки формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – педагогічна підтримка процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Мета, предмет дослідження визначили необхідність постановки та вирішення наступних **завдань**:

1. Проаналізувати ступінь розробленості проблеми дослідження в педагогічній теорії і практиці, визначити його теоретико-методологічні основи.

2. Уточнити поняття «основи здоров'язберігаючої компетенції», визначити понятійно-термінологічне поєднання «педагогічна підтримка процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку».

3. Визначити критерії та показники сформованості основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

4. Дослідно-пошуковим шляхом перевірити ефективність педагогічних умов реалізації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

База дослідження: дослідно-пошукова робота здійснювалася на базі Мукачівського ЗДО №19.

Для вирішення завдань використовувався комплекс **методів**, адекватних об'єкту і предмету дослідження: теоретичні (логічний аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури), діагностичні (бесіди з дітьми та педагогами, спостереження, анкетування батьків, вивчення педагогічної документації), педагогічний експеримент (констатуючий, формуючий, контрольний), методи обробки отриманих даних (якісний і кількісний аналіз результатів дослідження).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були опубліковані у збірнику наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього».

Практична значимість дослідження полягає в тому, що:

- визначено і обґрунтовано критерії та показники сформованості основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку;
- складені методичні рекомендації для педагогів щодо реалізації

педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, що включає 60 найменувань і 2 додатків. Текст ілюструють 10 таблиць, що висвітлюють основні результати дослідження.

ВИСНОВОК

В сучасних умовах неблагополуччя екологічного середовища проблемі збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління приділяється особливо пильна увага. Дане завдання зведене в ранг державного і вимагає об'єднання зусиль суспільства, держави і сім'ї. Вирішення названої проблеми в нашій країні здійснюється на всіх етапах системи освіти, але особлива відповідальність лежить на ступені дошкільної освіти, що відповідає за формування основ особистості.

Виходячи з цього, актуальність проведеного дослідження визначається, з одного боку, потребою суспільства у вихованні здорової, екологічно і валеологічно грамотної особистості, здатної адаптуватись до мінливих умов навколишнього середовища, а з іншого, вона викликана недостатньою увагою з боку освітніх організацій до діяльності по реалізації системи педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів з проблеми дослідження вказав на недостатню її розробленість і необхідність пошуку шляхів вирішення. У зв'язку з цим, нами була проведена дослідно-пошукова робота по реалізації системи педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

У першому розділі дослідження представлений історико-логічний аналіз проблеми, визначено основні поняття дослідження, розглянуті сучасні

підходи до проблеми формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей; запропонований алгоритм організації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у старших дошкільників, розроблено систему педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку, обґрунтовані умови її ефективної реалізації.

У другому розділі дослідження розкриті мета, завдання, зміст, етапи аналіз результатів дослідно-пошукової роботи по реалізації системи педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

Отримані в ході дослідження результати дозволяють зробити наступні висновки:

1. Аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів з проблеми формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей дошкільного віку вказав на недостатню її розробленість в теорії і практиці дошкільної освіти та необхідність пошуку шляхів вирішення.

2. Дослідження дозволило уточнити поняття «основи здоров'язберігаючої компетенції», яке визначається нами як характеристика особистості, що включає еколого-валеологічні уявлення, ціннісне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих людей, природи, мотивацію, навички здоров'язберігаючої поведінки і природоохоронної діяльності, прояв елементів творчості в ній.

3. У ході дослідження було уточнено понятійно-термінологічне поєднання «педагогічна підтримка процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку», під яким ми розуміємо особливий вид організованої взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, спрямований на вирішення реальних життєвих проблем дітей, пов'язаних зі збереженням і зміцненням здоров'я, встановленням гармонійних взаємин із соціальним і природним середовищем.

4. Реалізована в умовах закладу дошкільної освіти система педагогічної

підтримки дітей, дозволила істотно підвищити рівень сформованості основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.

5. Визначено умови ефективної реалізації педагогічної підтримки процесу формування основ здоров'язберігаючої компетенції у дітей старшого дошкільного віку.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>